

Riedsútstel

Ried	: 9 oktober 2025
Agindapunt	: 10
Status	: Meningvormend/Besluitvormend
Program	: 7. Volksgezondheid en milieu
Eardere behandeling	: -
Portefúljuhâlder	: Dhr. E. van Esch
Taheakke	: 1. Ontwerpbegroting FUMO 2026 2. Amendement 10 april 2025 3. Amendement 10 juli 2025 4. Zienswijze ontwerpbegroting FUMO 2026
Saak- en stiknûmer	: 202505277742/25ZG105323

Underwerp

Ontwerpbegroting FUMO 2026

Wy stelle jo foar te besluten om:

1. Akkoord te gaan met de ontwerpbegroting FUMO 2026;
2. De bijgevoegde zienswijze in te dienen bij het Dagelijks Bestuur van de FUMO.

Koarte gearfetting

De totale omvang van de ontwerpbegroting FUMO stijgt in 2026 met 5,6%. In 2025 bedroeg de omvang van de begroting € 22.182.920, dit stijgt in 2026 naar € 23.424.351. Dit zorgt voor een stijging van 2,5% voor gemeente Achtkarspelen. De bijdrage gaat van € 617.420 in 2025 naar € 632.779 in 2026. Deze groei in de begroting weerspiegelt de noodzakelijke aanpassingen om de taken en dienstverlening binnen de gemeenschappelijke regeling goed voort te zetten en waar nodig te verbeteren.

Foech ried/kolleezje

Op 21 juli 2025 heeft het Dagelijks Bestuur van de FUMO de Ontwerpbegroting FUMO 2026 toegezonden. Op grond van artikel 28 van de GR FUMO wordt de raad in de gelegenheid gesteld om eventueel een zienswijze in te dienen.

Ynlieding

Alle Friese gemeenten, de provincie en het waterschap hebben de uitvoering van een aantal milieutaken uitbesteed aan de Gemeenschappelijke Regeling FUMO (Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing). De FUMO voert taken uit op het gebied van milieu, vergunningverlening, toezicht en handhaving. Voor de gemeente Achtkarspelen gaat het om de basistaken (het is wettelijk verplicht deze taken onder te brengen bij de omgevingsdienst) en een beperkt aantal aanvullende plustaken.

De ontwerpbegroting van de FUMO wordt jaarlijks aan alle deelnemers verstrekt. Dit biedt de gemeenten de mogelijkheid om de begroting te bestuderen en eventueel een zienswijze in te dienen. Deze procedure waarborgt dat alle deelnemers betrokken worden bij het vaststellen van de begroting en dat de belangen worden meegenomen in de besluitvorming.

Het Dagelijks Bestuur van de FUMO heeft de ontwerpbegroting FUMO 2026 opgesteld en aan de deelnemers gevraagd voor 14 oktober 2025 een eventuele zienswijze kenbaar te maken. Het Algemeen Bestuur van de FUMO zal dan op 18 december 2025 de begroting 2026 vaststellen, rekening houdend met de eventuele zienswijzen van de deelnemers. De planning

wijkt af van hoe deze in de GR FUMO omschreven staat. De reden hiervoor is dat het dagelijks bestuur van de FUMO een gewijzigde werkwijze heeft toegepast bij de behandeling van deze ontwerpbegroting. Daarnaast zijn er nog een aantal andere factoren die gezorgd hebben dat FUMO extra tijd heeft genomen voor het opstellen van de ontwerpbegroting.

Als eerste heeft de FUMO een brief ontvangen van de Vereniging van Friese Gemeenten, met het verzoek aan de omgevingsdienst om rekening te houden met de financiële situatie van de gemeenten. Naar aanleiding van deze brief is een werkgroep opgericht die zich heeft beziggehouden met het uitwerken van verschillende bezuinigingsscenario's. Vervolgens is op basis van de kadernota een amendement aangenomen tijdens het Algemeen Bestuur van 10 april 2025 (zie "Histoarje"). Tot slot is er tijdens het Algemeen Bestuur van 10 juli 2025 een tweede amendement aangenomen, dat werd ingediend naar aanleiding van de eerste versie van de ontwerpbegroting (zie "Histoarje").

Histoarje

Op 11 juli 2024 ontving de FUMO een brief van de Vereniging van Friese Gemeenten (VFG) met het dringende verzoek om als omgevingsdienst een bijdrage te leveren aan de financiële opgaven waar gemeenten in 2026 voor staan. De VFG wees daarbij op de toenemende druk op gemeentelijke begrotingen en riep op tot kostenbeheersing binnen regionale samenwerkingsverbanden. Als reactie hierop heeft de FUMO in samenwerking met haar deelnemers, via een ambtelijke en bestuurlijke werkgroep, diverse bezuinigingsscenario's opgesteld. Dit leidde tot een gekozen scenario in de kadernota 2026–2030, waarin een structurele bezuiniging van € 558.000 per jaar werd vastgelegd. De brief van de VFG vormde daarmee het startpunt van een traject waarin nadrukkelijk werd gezocht naar een evenwicht tussen financiële ruimte voor gemeenten en het behoud van uitvoeringskracht binnen de FUMO.

Tijdens de vergadering van het Algemeen Bestuur op 10 april 2025 is, naar aanleiding van de voorliggende kadernota 2026–2030, een amendement ingediend en aangenomen. Gemeente Achtkarspelen heeft dit amendement gesteund. Het amendement was een directe reactie op de zorg van gemeenten over de oplopende begroting van de FUMO, ondanks de oproep van de VFG om de gemeentelijke bijdragen te beperken. Er zijn duidelijke en strikte eisen in het amendement opgenomen waaraan de FUMO zich moest houden bij het opstellen van de ontwerpbegroting;

1. Begroting 2026 mag niet hoger zijn dan die van 2025, met uitzondering van:
 - Wettelijke indexaties (bijvoorbeeld loon- en prijsstijgingen).
 - Nieuw ingebrachte taken die strikt noodzakelijk zijn.
2. Alle uitgaven in de begroting moeten:
 - Gemotiveerd zijn als onvermijdelijk, onontkoombaar en/of onuitstelbaar.
 - Niet in strijd zijn met het Visiedocument FUMO 2024–2028.

Tijdens de vergadering van het algemeen bestuur op 10 juli 2025 werd een tweede amendement ingediend en aangenomen, mede gesteund door diverse bestuursleden, waaronder die van Achtkarspelen. Dit amendement volgde op het eerdere amendement van 10 april en richtte zich specifiek op de ontwerpbegroting FUMO 2026. Het Algemeen Bestuur stelde daarin als eis dat de begroting alleen uitzettingen mag bevatten die goed onderbouwd zijn en voldoen aan de zogenoemde drie O's: onvermijdbaar, onontkoombaar en onuitstelbaar. Verder werd het Dagelijks Bestuur opgedragen om de begroting aan te passen door niet voldoende gemotiveerde uitzettingen te schrappen voordat deze ter zienswijze aan gemeenteraden, provinciale staten en het Wetterskip worden voorgelegd.

Al met al is er vanuit de deelnemers alles aan gedaan om de begroting van FUMO voor 2026 zo laag mogelijk te krijgen, binnen de strikte financiële kaders en met oog voor de

noodzakelijke wettelijke taken. Door de brief van de VFG en de twee amendementen is feitelijk alle ruimte om de begroting te beïnvloeden benut en zijn onnodige kosten fors teruggedrongen. De huidige begroting weerspiegelt dan ook een evenwicht tussen kostenbeheersing en het waarborgen van een robuuste en effectieve omgevingsdienst.

Ondanks dat er in het voortraject veel moeite is gestopt in het gehele proces rondom de ontwerpbegroting is er toch gekozen voor het indienen van een zienswijze. Het motief hiervoor is invloed en grip op de ontwikkelingen binnen de FUMO te waarborgen en zo de belangen van haar inwoners en de deelnemende gemeenten adequaat te kunnen blijven behartigen. Wij constateren dat de samenwerking tussen de FUMO en haar deelnemers nog niet altijd op één lijn verloopt en dat de discussie zich voornamelijk richt op financiële aspecten en taakafbakening, terwijl de gezamenlijke ambitie zou moeten zijn om binnen de beschikbare kaders bij te dragen aan een schone, gezonde, veilige en duurzame leefomgeving voor Fryslân.

Daarnaast maken wij ons zorgen over de financiële positie van de FUMO, de onduidelijkheid rondom de bijdrage aan OD-NL en de doorwerking van landelijke ambities rond het VTH-stelsel zonder duidelijke financiële dekking. Tevens onderschrijven wij het belang van de ontwikkeling van de FUMO als een efficiënte en toekomstbestendige dienstverlenende organisatie, zoals verwoord in het Visiedocument 2024-2028. Met het indienen van deze zienswijze willen wij benadrukken dat deze aandachtspunten een stevige plek moeten krijgen in het beleid en de besluitvorming. Waarbij het Dagelijks Bestuur tijdig en proactief de juiste maatregelen neemt binnen de kaders van de Gemeenschappelijke Regeling en de financiële mogelijkheden van de deelnemende gemeenten.

Te berikken effect

De ontwerpbegroting is onderdeel van het reguliere begrotingsproces van de FUMO. Hiermee worden de financiële kaders vastgesteld voor de uitvoering van de taken die de FUMO namens de deelnemers uitvoert. De gemeenteraad heeft de mogelijkheid om invloed uit te oefenen op de definitieve begroting door het indienen van een zienswijze, die door het Algemeen Bestuur van de FUMO bij de besluitvorming kan worden betrokken.

In dit geval wordt voorgesteld om wel een zienswijze in te dienen. De zienswijze ziet op de volgende punten:

- **Financiële positie**
Wij maken ons zorgen over de financiële situatie van de FUMO, omdat er in 2024 rode cijfers zijn geschreven en ook voor 2025 rode cijfers worden verwacht. Wij vragen het Dagelijks Bestuur om hier actief op te sturen, keuzes tijdig aan het Algemeen Bestuur voor te leggen en aandacht te besteden aan het ziekteverzuim en de productiviteit binnen de organisatie.
- **Contributie OD-NL**
In de begroting staat een bedrag voor de contributie aan OD-NL, terwijl alleen het Algemeen Bestuur hierover mag beslissen. Wij vragen dat eventuele voorstellen hierover goed worden afgestemd met alle deelnemers, zodat zij grip houden op de kosten.
- **Samenwerking deelnemers / FUMO**
De samenwerking tussen de FUMO en haar deelnemers verloopt nog niet altijd soepel en is vaak gericht op geld en taken in plaats van op de gezamenlijke doelen.

Wij vragen aandacht voor een betere samenwerking waarbij de FUMO en de deelnemers samen werken aan een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving voor heel Fryslân.

- **Visiedocument**
Het Visiedocument laat zien hoe de FUMO zich in de toekomst wil ontwikkelen, met samenwerken en verbinden als belangrijke waarden. Wij vinden het belangrijk dat deze visie zorgt voor een sterke en toekomstbestendige FUMO die haar taken goed en efficiënt blijft uitvoeren voor alle gemeenten.
- **Versterking VTH-stelsel**
De landelijke plannen voor het VTH-stelsel lopen niet gelijk met de financiële mogelijkheden van de gemeenten. Omdat er nog geen extra geld vanuit het Rijk komt, verwachten wij dat deze situatie tot minstens 2029 invloed blijft hebben op de financiën en samenwerking binnen de FUMO.

Argumenten

1. *Het voorstel past binnen het bestaand beleid*
De gemeente heeft taken ondergebracht bij de FUMO. De begroting is de basis voor uitvoering van deze wettelijke taken.
2. *Het indienen van een zienswijze geeft invloed op de koers van de FUMO*
Door een zienswijze in te dienen, kan de raad zorgen dat onze lokale belangen meegenomen worden in de besluitvorming rondom de ontwerpbegroting FUMO.

Alternativen

De gemeenteraad zou kunnen besluiten geen zienswijze in te dienen. Dit betekent echter dat de raad geen invloed uitoefent op de definitieve begroting.

Kanttekenings/risiko's

1. *Risico op niet halen van de productiviteitsnorm*
De FUMO hanteert sinds 2022 een productiviteitsnorm van 1.360 uur per fte. In 2024 is deze norm niet gehaald en het risico is aanwezig dat ook in toekomstige jaren de norm ook niet gehaald zal worden. Bij een gemiddelde van 1.280 uur en een formatie van 150 fte loopt het maximale financiële risico op tot € 1.400.000. Een eventuele begrotingswijziging is dan noodzakelijk. Om dit risico te beperken is het van belang dat FUMO actief stuurt op het behalen van de norm.
2. *Mogelijke stijging van lasten ondanks eerdere bezuinigingsafspraken*
De begroting 2026 laat, ondanks de eerdere bezuinigingsafspraken via amendementen, toch een stijging zien ten opzichte van 2025. Voor Achtkarspelen betekent dit een stijging van 2,5%. Als landelijke financiële compensatie voor extra taken, zoals binnen het VTH-stelsel, uitblijft, kan dit structureel extra druk leggen op de gemeentebegroting.

Finânsjes

De bijdrage van gemeente Achtkarspelen aan de FUMO is de afgelopen jaren afwisselend gestegen en gedaald. In 2024 betaalde de gemeente € 656.169. In 2025 daalde dit naar € 617.420, maar in 2026 stijgt de bijdrage weer naar € 632.779.

Ten opzichte van 2025 is er een stijging van 2,5%. Deze verhoging komt vooral door wettelijke indexaties, zoals loon- en prijsstijgingen. Er zijn geen nieuwe of extra taken toegevoegd die leiden tot hogere kosten.

De deelnemersbijdrage 2026 van onze gemeente aan de FUMO wordt verwerkt in de gemeentelijke begroting 2026. De deelnemersbijdrage wordt gedekt binnen de begrotingskaders.

Ried : 9 oktober 2025
Punt : 10
Side : 5

Ynwenners- en oerheidspartisipaasje

-

Kommunikaasje

-

Yntegraliteit

-

Previnsje

-

Gearwurking

-

Ferfolchtrajekt

Na de besluitvorming in de gemeenteraad wordt de zienswijze toegezonden aan het Dagelijks Bestuur van de FUMO. De zienswijze dient uiterlijk 14 oktober 2025 kenbaar gemaakt te worden aan de FUMO. Het Algemeen Bestuur van de FUMO zal dan op 18 december 2025 de begroting 2026 vaststellen, rekening houdend met de eventuele zienswijzen van de deelnemers.

Evaluaasje

Het AB-lid volgt de ontwikkelingen kritisch en zorgt indien nodig dat de raad wordt geïnformeerd. De stukken voor de AB-overleggen zijn voor de raad beschikbaar via de site van de FUMO (www.fumo.nl/vergaderstukken). Middels de jaarstukken wordt de raad geïnformeerd over het gevoerde beleid van de FUMO en vind de financiële verantwoording plaats.

Buitenpost, 9 september 2025

Het college van burgemeester en wethouders van Achtkarspelen,

secretaris,

burgemeester,

dhr. mr. M.P. de Jong

dhr. J.D. de Vries MSc

Riedsbeslút

De raad van de gemeente Achtkarspelen;

gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 9 september 2025,
punt nr.: 10;

Beslút:

1. Akkoord te gaan met de ontwerpbegroting FUMO 2026;
2. De bijgevoegde zienswijze in te dienen bij het Dagelijks Bestuur van de FUMO.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad
van de gemeente Achtkarspelen van 9 oktober 2025.

De griffier,

De voorzitter,

Dhr. G.J. Andringa

Dhr. J.D. de Vries MSc